

Nincs Orbán-fóbiám. Nincs Orbán-fóbiám. Ahogy Göncz-, Csurka- és Torgyán-fóbiám sem volt annak idején. (Új, baloldali tisztelőimnek jelzem: most is vállalom a volt elnököt bíráló minden soromat!)

A baloldali értelmiségnek ma nincs igazi veszélyérzete. A függetlenség pózában tetszeleg. Megveti a populista ígéreteket, szakszerűen aggódik a büdzsé állapota, az európrogram csúszása miatt. Bár viszolyog Orbántól, s szurkol Gyurcsánynak, azért jelzi: "az egyik tizenkilenc, a másik egy híján húsz". Nem veszi észre, hogy ma Magyarországon nem az árfolyamvesztés, a gazdasági növekedés múló megingása, vagy a nemzetközi hitelminősítő intézetektől beszédhető rovó elkerülése a tét.

Hanem a parlamentáris jogállam.

Amelyet most először fenyeget komoly veszély a rendszerváltozás óta.

A baloldal egyszer már "megvédte" a magyar demokráciát. Amikor nem forgott veszélyben: a kilencvenes évek elején. Akkor létrehozta a Demokratikus Chartát Csurka - valójában Antall! - ellen. Az elvadult drámaíró és pártja '94-ben 1,4 százalékot ért el a választásokon. (Én akkor az MDF miatt kiabáltam, azt ugyanis - ellentétben az országgal - tönkre tudta tenni.) Csurka sose volt veszélyes. Ásatag, perifériális figurája volt a magyar politikának: csak azokat tudta még tovább hülyíteni, akik már úgy is hülyék voltak. Orbán a normálisakat is megbolondítja. Saját magát is.

Jobboldal - szellemi értelemben - ma nem létezik Magyarországon.

Hol van? A Magyar Nemzetben? A Demokratában? A Magyar Fórumban? A Magyar Vizslában? A Vasárnapi Újságban? A Hír Tévében? A Heti Válasz mérsékeltebb, de az se a jobboldali szellemiség lapja - hanem a Fidesz.

Kik is szólaltatnák meg ezt a szellemiséget? Lovas István? Bencsik András? Bayer Zsolt? Netán Kondor Katalin és Rákay Philip? Akik beszélhetnének, azok hallgatnak. Rossz esetben kiülnek Orbán mögé gyűlési díszletnek, várják, hogy újra kormányra jusson, hogy legyen megint pénz az alapítványba, a kiadóba, legyen tanszéki állás, követi kinevezés. Aki nem hallgat, az még rosszabb. Mert ő cikket ír Orbán országértékelője után a Heti Válaszba, hogy aszongya: "A feladatot csak a... vezető politikus végezhetette el, az értelmiség feladata az, hogy hozzásegít a megoldáshoz... A politikus látomása eszmény. Orbán Viktor vágyat és célt fogalmazott meg, amelyet tömegek értenek meg, és tesznek magukévá. Új kultúra születik." (Történelemszakkönyvtár, a magyar jobboldali elit prominense, a Magyar Polgári Együttműködés Egyesület egyik vezetője, volt brüsszeli nagykövet. Nem 1952-ben: félelem és kényszer hatása alatt írta ezt, hanem 2006-ban: önként és dalolva. Antall szűk körben szokta volt mondani némely középosztálybeli pályatársáról: "ezeknek csak egy fix segg kell ahhoz, hogy biztonságban érezzék magukat".)

Ami még a szellemet és az ízlést illeti: a jobboldal írószentje ma egy Wass Albert nevű dilettáns. Himnusza a Szép vagy, gyönyörű vagy, Magyarország című "alpárian könnyzacskófacsaró, irredenta álműdal, a fülhasogatóan hamis, krajcárosan üzleties műhazafiság émelygést keltő" megnyilvánulása. (Az idézőjeles kifejezések egy valódi polgári írótól, Márai Sándortól valók.)

A jobboldal erkölce ma: az antikommunizmus.

'87-ben ott voltam Lakiteleken, '88-ban MDF-szervezetet alapítottam Kecskeméten, az első elnöke voltam. '89-ben ellenzékiént választást nyertem az MSZMP-jelöltje ellen. Ha rogyadozott is, még állt a pártállam, benn voltak az oroszok. Jó pár ismerősöm csak hümmögött, csóválta a fejét. Hívtam őket pártot csinálni: nem jöttek. Ma: bős

antikommunisták. Antall gyáva volt, mondják. De ők nem félnek a kommunistáktól: 2006-ban, tizenhat évvel az első szabad választások, tizennégy évvel a szovjet hadsereg kivonulása után bátran (és alpári módon) szidalmaznak a Magyar Köztársaság miniszterelnökét.

Orbán '98 után emelte posztulátummá az antikommunizmust: a gátlástalan politikai és anyagi hatalomszerzés fedőideológiájává. Ma ultima ratio, ami mindent igazol. Hazugságot, csalást, lopást, zsarolást, mert a kommunisták ellen minden megengedett. Ki a kommunista? Aki régen párttag volt, s máig nem állt be a Fideszhez. Ügynök is lehetett: ha a mi emberünk, s hozza a körzetét, marad polgármester.

Aki nem a miénk, az KISZ-titkár. A diktatúra ifjúsági szervezetének komisszára. És bolsevik kutyaéból, ugyebár, nem lesz demokratikus szalonka. A moszkovita Nagy Imre? Na, jó. Ha majd Gyurcsányt felkötik az elvtársai, hiszünk neki is.

Fordítsuk komolyra a szót! Orbán azért veszélyes a magyar parlamentarizmusra, mert populista lett. A populáris demokráciát meg kell különböztetnünk a populizmustól. A nyugati parlamentarizmus előbb - az általános választójog révén - demokratizálódott, majd - a kommersz tömegmédiá hatására - popularizálódott. A bulvárlapok, a kereskedelmi tévék által a politika ma eléri azt az iskolázatlan tömeget, amelyik a legtöbbször eldönti a választásokat. A felelős beszéd rovására mind nagyobb teret kapnak a népszerű jelszavak, a demagóg ígéretek, a show, a marketing. A média sztárkultusza nyomán kialakult a politika vezérkultusza.

Ám Nyugaton - bár háttérbe szorultak - sosem kérdőjeleződtek meg a parlamentáris jogállam intézményei. Az olyan fundamentumok sem, mint a magántulajdon, a piac, a kapitalizmus, az egyéni szabadság vagy a pártok versenye. A nyugati politika populáris jellege dacára őrzi liberális és parlamentáris karakterét: nem vált populistává.

A populizmus rendszerszerű formában főleg Latin-Amerikában s újabban a szovjet utódállamokban jelent meg. A populáris vonások itt antiliberalizmussal, antiparlamentarizmussal, antikapitalizmussal, paternalizmussal és autokratizmussal társulnak. Perón, Hugo Chávez, Lukasenka populizmusa messze túlmegy azokon a határokon, amelyeken Clinton, Chirac, Blair sosem léptek át.

A populista nemcsak keresi a nép kegyeit, de misztifikálja a népet. Nemcsak a demokrácia, de minden érték, bölcsesség forrásának mondja - és persze manipulálja. Ezért is kötődik a tradicionális egyházakhoz, s alkalmazza profi módon a (saját uralma alá vont!) modern tömegmédiát.

A populizmus antikapitalista és antiglobalista, továbbá piac-, verseny- és tökeellenes. Velük szemben a munka értékteremtő s az állam értékvédő szerepét hirdeti. Az állam garantálja a munkahelyedet, és gondoskodik rólad.

Ez a politika elit-, párt- és politikaellenes. Ostorozza őket, a korlátozásukat követeli. A politikát közvetlenül a népre kell alapozni. Nincs szükség programra. Meg kell hallgatni az embereket, s úgy kell kormányozni, ahogyan ők kívánják. Nem kell ideológia sem: bal- és jobboldal túlhaladott fogalmak. A populista katyvaszban az ósdi jobboldaliság kökorszaki baloldalisággal vegyül.

A populizmus nem a választott, ellenőrizhető, leváltható vezetők iránti tisztelet, hanem a karizmatikus vezér iránti rajongás világa. A vezér nemzeti politikát hirdet. Nemzetileg gyűjt aláírást, a nemzettel konzultál, nemzeti kormányt alakít. Ő a nemzet letéteményese, ellenfelei - akiket rendre durván megbélyegez - a nemzet ellenségei.

A populista negligálja a parlamentet. Előszeretettel használja a közvetlen demokrácia

eszközeit: a népszavazásokat, a petíciókat, az utcát. A parlamentarizmus lényege a közvetett politikai döntéshozatal. A nép nem direkt módon gyakorolja a hatalmat (arra nem alkalmas), hanem választott képviselői s az általuk megbízott kormány révén. A populizmus a kormány fölötti parlamenti kontroll kiiktatásával, a pártok, a politikai osztály háttérbe tolásával az ellenőrzött és felelős politika, illetve hatalomgyakorlás alapjait ássa alá: kalandorpolitikához, önkényuralomhoz vezethet.

Orbán, a rendszerváltozás egykori hőse parlamentáris politikusból populistává lett. Hogy balról átment jobbra, liberálisból konzervatívvá vált, az belefér. Ahová most tart, az kívül van a kereteken. Saját magán is. 1993-ban így írta le (nem tévedés!) 2006-os önmagát: "Senki sem lépheti át a saját árnyékát. Ha egy politikus nem tartja magát korábban kimondott gondolataihoz, s mindig csak a pillanatnyi népszerűségre gondol, eltávolodik egykori önmagától, akkor előbb utóbb erkölcsileg megsemmisül, kiürül, és zörögni kezd, mint a mákgubó ősszel, ha fújja a szél."

Megtörtént.

Előttünk áll Orbán Viktor elváltoztatott külsővel, a falusi "elviszpreszli" jelmezében. Végletekig centralizált pártja s a hozzá kötött vezérelvű mozgalom élén. Politikai kuruzslóként árulja azonnal ható csodagyógyszereit a hiszékenyeknek, akiknek sejtelmük sincs a várható következményekről és mellékhatásokról.

A hatalomért bármit.

Nincs egyedül. Ott állnak Kövér, Simicska s a többiek. Nem is mögötte, benne: beépültek a személyiségébe. A politikájába. Ahogy stigmatizálja, megveti, gyűlöli ellenfelét. Ott vannak a törvények szélén táncoló erőszakosságban, a határokat átlépő gátlástalan nyomulásban, melynek során politika, hatalom, pénz - az államé, a párté, a sajátja - szétbogozhatatlanul összszefonódnak.

Orbán most azt mondja: jogállam helyett "kulturállamot" kell építeni.

Ha megnyeri a választásokat, a rendszerváltozással született magyar parlamentáris rendszer helyén egy korrupt és hazug, paternalista félbalkáni rendszer fog kiépülni.

Aki tudni akarja, milyen lesz Magyarország, ha Orbán és Simicska újra a kezébe veszi, az vegye kezébe a Magyar Nemzetet.

Újság van másik is - ország azonban nem lesz!

A baloldali írástudók majd fölocsúdnak álmukból, s kiabálni kezdenek.

A jobboldalon mély csönd lesz akkor is.

Debreczeni József